

Romanitate orientală și creștinism

1. Definiții

Misionar = persoană care contribuie la propagarea preceptelor creștinismului în teritoriile în care acestea nu sunt cunoscute.

Paleocreștinism = vechea biserică creștină, care a apărut și s-a dezvoltat în Antichitatea târzie greco-romană. A dezvoltat o artă caracterizată inițial prin amenajarea de catacombe și prin sarcofage cioplite în piatră și decorate cu inscripții și simboluri creștine, și, ulterior, cu construirea bisericilor de tip basilical. Cele mai folosite simboluri au fost porumbelul, crucea, peștele, ancora, vița de vie, mielul și păstorul.

2. Romanitatea orientală

- secolele I î.Hr.-VII d.Hr. - încetarea stăpânirii romane în provincia Dacia nu a însemnat întreruperea legăturilor autohtonilor cu lumea romană, Dobrogea (Schythia Minor) rămânând sub stăpânire romană și apoi bizantină;
- legăturile cu Imperiul Roman au fost menținute prin:
 - a. Schimburile comerciale ale populației autohtone nord-dunărene cu provinciile romane sud-dunărene;
 - b. Mutările voluntare ale locuitorilor de pe un mal pe celălalt al Dunării;
 - c. Reinstaurarea stăpânirii romane la nordul Dunării în timpul împăraților Constantin cel Mare (306-337) și Iustinian I (527-565);
 - d. Răspândirea creștinismului la Dunărea de Jos de către **misionari** latinofoni veniți din Imperiu.
- principalele fenomene care au afectat fosta Dacie romană, după anii 271-275, au fost decăderea vieții urbane și retragerea daco-romanilor în zonele rurale, care au putut oferi adăpost în fața atacurilor migratorilor;
- secolele III-VIII - procesul romanizării a continuat, extinzându-se și asupra dacilor liberi.

3. Răspândirea creștinismului în Dacia

- secolele I-IV - creștinismul a fost interzis în Imperiul Roman, printre împărații adversari ai cultului creștin numărându-se Nero (54-68), Domițian (81-96), Traian (98-117), Hadrian (117-138), Antoninus Pius (138-161), Marcus Aurelius (161-180), Commodus (180-192), Septimiu Sever (193-211), Alexandru Sever (222-235), Maximinus Thrax (235-238), Decius (249-251), Valerian (253-260), Dioclețian (284-305), Galeriu (305-311) și Maximinus Daza (310-313);
- secolele III-IV - religia creștină a pătruns în Dacia prin intermediul coloniștilor și a soldaților romani;
- 313 - în urma *Edictului de la Milano*, prin care împăratul Constantin cel Mare a acordat libertate de cult creștinismului, a început organizarea primelor episcopii la Dunărea de Jos și s-au întemeiat basilicile (biserici) de la Tomis, Histria și Niculițel;
- creștinismul s-a răspândit în limba latină, contribuind la continuarea procesului de romanizare în rândul autohtonilor, numeroși termeni religioși de bază din limba română provenind din limba latină: *Dumnezeu* („*Domine Deus*”), *creștin* („*christianus*”), *cruce* („*crux*”), *Duminică* („*Dies Dominica*”), *păcat* („*peccatum*”) sau *rugăciune* („*rogatio*”);
- secolul al IV-lea - în spațiul carpato-danubiano-pontic au activat personalități creștine precum Teotim I, Bretanion, Sava Gotul, Ulfila și episcopul Niceta de Remesia;
- basilici (biserici) și cripte **paleocreștine** au fost descoperite în zona cetății Tomis (mormântul hypogeu și cripta paleocreștină, secolul al IV-lea, descoperite în municipiul Constanța), Niculițel (basilica celor patru martiri, secolul al IV-lea) și Izvoarele (județul Mehedinți, secolul al IV-lea);

- secolele IV-VI - obiecte creștine au fost descoperite la Biertan (județul Sibiu): donariul de bronz cu inscripția „*Ego, Zenovivs votum posui*” (din limba latină: „*Eu, Zenovie, am dat acest dar*”) și monograma lui Hristos; alte obiecte paleocreștine au fost descoperite la Porolissum (satul Jac, județul Sălaj), Luciu (județul Ialomița), Apulum (Alba Iulia, județul Alba) și Sucidava (Corabia, județul Olt);
- secolul al VI-lea - Dionisie Exiguul (Dionisie cel Smerit), născut în Dobrogea, a introdus calendarul creștin (numerotarea anilor s-a făcut de la nașterea lui Iisus Hristos) și calculul datei pentru sărbătorile pascale.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=iDthFnJb7IU>

https://www.youtube.com/watch?v=74s_C1ps2Nc

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Barnea, Alexandru (coordonator), Manea, Vasile Aurel, Palade, Eugen, Teodorescu, Bogdan, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2007.
3. Petre, Zoe (coordonator), Căpiță, Carol, Stănescu, Ecaterina, Lung, Ecaterina, Livadă-Cadeschi, Ligia, Ciupală, Alin, Țurcanu, Florin, Vlad, Laurențiu, Andreescu, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2008.
4. Adăscăliței, Felicia, Lazăr, Liviu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corvin, Deva, 2007.
5. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2007.
6. Scurtu, Ioan, Cristea, Nicolae, Curculescu, Marian, Dincă, Constantin, Soare, Aurel Constantin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Economică Preuniversitară, București, 2008.
7. Dondorici, Florentina, Lica, Elena Emilia, Poamă, Emil, Ionescu, Vasile, Osanu, Octavian, Stoica, Relu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Gimnasium, București, 2008.
8. Stan, Magda, Vornicu, Cristian, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Niculescu ABC, București, 2015.
9. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint Educațional, București, 2014.
10. Giurescu, Constantin C., *Istoria Românilor*, Editura ALL, București, 2019.
11. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2008.
12. Bulei, Ion, *O istorie ilustrată a românilor*, Editura Litera, București, 2018.
13. Djuvara, Neagu, *O scurtă istorie ilustrată a românilor*, Editura Humanitas, 2013.
14. Pop, Ioan-Aurel, *Scurtă istorie a românilor*, Editura Litera, București, 2019.
15. Hitchins, Keith, *Scurtă istorie a României*, Editura Polirom, Iași, 2015.
16. Iorga, Nicolae, *Istoria Bisericii românești și a vieții religioase a românilor*, Editura Paul Editions, București, 2021.